

Hiệu quả từ mô hình phân loại, xử lý rác hữu cơ bằng men vi sinh bản địa tại cộng đồng

NGUYỄN THỊ THU HƯƠNG - Trưởng ban Hỗ trợ phụ nữ phát triển kinh tế
Hội Liên hiệp Phụ nữ tỉnh Bắc Ninh

Trong những năm gần đây, cùng với quá trình công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước, các khu công nghiệp, khu đô thị và nông thôn mới (NTM) phát triển, dân số tăng cao làm cho lượng rác thải sinh hoạt tại tỉnh Bắc Ninh phát sinh ngày càng nhiều, gây ô nhiễm môi trường. Theo số liệu thống kê từ Sở TN&MT tỉnh, trung bình mỗi ngày địa phương phát sinh khoảng 870 tấn rác thải sinh hoạt và mỗi năm tăng thêm khoảng 10%, trong đó cao nhất là Thành phố Bắc Ninh (150 tấn/ngày, đêm). Trong khi đó, việc kiểm soát, quản lý loại chất thải này còn nhiều hạn chế, tác động tiêu cực đến hệ sinh thái, môi trường sống, gây ảnh hưởng không nhỏ đến đời sống sinh hoạt của người dân, trong đó có phụ nữ và trẻ em.

Trước thực trạng đó, thực hiện Cuộc vận động “Xây dựng gia đình 5 không, 3 sạch” và Đề án Tổng thể BVMT tỉnh Bắc Ninh giai đoạn 2019 - 2025, dưới sự hỗ trợ, kết nối của Lãnh đạo Viện Nghiên cứu và phát triển kinh tế - xã hội tỉnh, năm 2019, các cấp Hội phụ nữ trên địa bàn tỉnh đã được Trung tâm Hỗ trợ khởi nghiệp, chuyển giao công nghệ ngành bán lẻ hướng dẫn công thức làm men vi sinh IMO để xử lý mùi hôi từ nước thải, rác thải hữu cơ (RTHC) sinh hoạt, phân chuồng trong chăn nuôi... Ưu điểm của men vi sinh IMO là người dân có thể tự làm tại nhà theo công thức được hướng dẫn, nguyên liệu sẵn có và giá rẻ (Men vi sinh IMO gốc được làm từ nước sạch, men rượu, sữa chua, men tiêu hóa, chuối chín, đường, cám gạo), nhưng mang lại nhiều lợi ích trong sản xuất nông nghiệp, giảm tối đa chi phí phân bón, thuốc bảo vệ thực vật, góp phần BVMT; chủ động nguồn đầu tư hàng năm; tạo ra sản phẩm nông nghiệp hữu cơ hoàn toàn. Về phương diện môi trường, các phế phẩm và phụ phẩm nông nghiệp được tận dụng triệt để, giảm phát thải; môi trường đất, nước ít bị tác động; giảm ô nhiễm môi trường không khí ở vùng trồng trọt, chăn nuôi, khu dân cư. Từ những tính năng trên, Hội LHPN tỉnh quyết định chọn giải pháp này để triển khai ngay trong tổ chức Hội phụ nữ, bắt đầu từ tháng 7/2019.

Ứng dụng IMO xử lý RTHC vào sản xuất, chăn nuôi, các cấp Hội phụ nữ trong tỉnh đã

▲ Lãnh đạo Hội LHPN tỉnh Bắc Ninh tặng thùng làm men vi sinh IMO để xử lý RTHC cho mô hình khu dân cư không rác thải tại xã Phật Tích, huyện Tiên Du

▲ Thực hành xử lý bãi rác bằng phương pháp sử dụng men vi sinh IMO ở thôn Phú Dư (xã Quỳnh Phú, huyện Gia Bình)

tuyên truyền, vận động được 45.332 hộ gia đình hội viên phụ nữ (chiếm 22,3%) thực hiện phân loại rác thải tại nguồn gắn với sử dụng men vi sinh IMO để xử lý RTHC đã phân loại; 357 mô hình kinh tế hộ, hợp tác xã do phụ nữ làm chủ ứng dụng IMO trong sản xuất và chăn nuôi (63 hộ nuôi trồng thủy sản, 88 trang trại chăn nuôi, 206 hộ trồng trọt)... Đặc biệt, nhiều hội viên phụ nữ là chủ trang trại nông nghiệp

đang “xin” RTHC về ngâm IMO để phục vụ trồng trọt, góp phần giảm thiểu lượng rác thải ra môi trường gây ô nhiễm, đồng thời xây dựng cảnh quan môi trường Xanh - Sạch - Đẹp, tạo ra sản phẩm nông nghiệp hữu cơ bền vững. Ngoài ra, thực hiện xử lý RTHC bằng IMO gắn với xây dựng mô hình sinh kế cho hội viên phụ nữ, Hội LHPN tỉnh đã chỉ đạo Hội LHPN huyện Lương Tài thành lập Tổ Phụ nữ sinh kế thôn Phương

Trì với 15 thành viên, trồng rau an toàn bằng phân bón được xử lý từ hàng chục tấn rác hữu cơ đã phân loại tại hộ gia đình kết hợp với men vi sinh IMO, kết quả, sản phẩm rau của đơn vị được 5 nhà hàng trên địa bàn huyện đặt mua thường xuyên. Cùng với đó, Hội LHPN tỉnh đã chỉ đạo các cấp Hội thực hiện hiệu quả nhiều mô hình như “Làng 3 sạch”; “Khu dân cư không rác thải”; “Làng NTM/khu dân cư kiểu mẫu”; “Chi hội phụ nữ 5 không, 3 sạch”; “Chi hội phụ nữ phân loại rác thải”; “Làng quê/khu phố an toàn”... 100% các mô hình của Hội đều tham gia thực hiện phân loại, xử lý RTHC tại hộ gia đình bằng men vi sinh IMO.

Từ thực tế hiệu quả xử lý RTHC ngay tại hộ gia đình, đặc biệt, từ tháng 5/2020, Nhà máy xử lý rác thải Cao Đức ngừng hoạt động, ý tưởng thử nghiệm ứng dụng men vi sinh IMO trong xử lý các điểm tập kết rác thải đã được Hội LHPN tỉnh bàn với Huyện ủy, UBND huyện Gia Bình và thống nhất định hướng chỉ đạo. Trên cơ sở đó, Huyện ủy Gia Bình đã ban hành Nghị quyết về việc triển khai phân loại, xử lý RTHC tại hộ gia đình trên địa bàn huyện và trích kinh phí 50 triệu đồng để tổ chức tập huấn chuyển giao công nghệ làm men vi sinh IMO. Trong đó, giao cho Hội LHPN huyện Gia Bình chủ trì, phối hợp với phòng TN&MT, phòng NN&PTNT huyện và Đảng ủy, Ủy ban nhân dân các xã/thị trấn đăng ký với Huyện ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân huyện thực hiện xử lý 100% bãi tập kết rác thải trên địa bàn huyện bằng men vi sinh IMO do hội viên phụ nữ sản xuất. Hội LHPN huyện cũng tham mưu lựa chọn thôn Phú Dư, xã Quỳnh Phú làm điểm, cùng với việc vận động 360/450 (chiếm 80%) các hộ gia đình hội viên phụ nữ áp dụng men vi sinh IMO vào xử lý RTHC; Chi hội phụ nữ thôn Phú Dư thực hiện làm vi sinh IMO đậm đặc để xử lý điểm tập kết rác thải tập trung của thôn. Sau một ngày phun men vi sinh IMO lần đầu đã xử lý cơ bản hết mùi hôi và giảm ruồi muỗi tại bãi rác, sau hơn 1 tháng bãi rác đã xẹp xuống 60 - 70%. Từ một đơn vị làm điểm bắt đầu từ tháng 10/2020, Hội LHPN huyện tiếp tục hướng dẫn 13 xã/thị trấn còn lại làm vi sinh IMO để xử lý RTHC, tính đến thời điểm hiện tại, huyện Gia Bình đã cơ bản xử lý hiệu quả 67/67 điểm tập kết rác. Ngoài ra, từ tháng 8/2020 đến nay đã có

5/8 đơn vị (Huyện Yên Phong, Thành phố Bắc Ninh, Thành phố Từ Sơn và huyện Quế Võ) đã có Nghị quyết chỉ đạo của huyện/Thành ủy về việc phê duyệt Đề án BVMT của cấp huyện.

Để đạt được kết quả như trên, Ban Thường vụ Hội LHPN tỉnh Bắc Ninh luôn bám sát mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp của Đề án Tổng thể BVMT và các tiêu chí của Cuộc vận động “xây dựng gia đình 5 không, 3 sạch”, từ đó có kế hoạch chỉ đạo các cấp hội phụ nữ trong tỉnh triển khai thực hiện phù hợp với điều kiện thực tế từng địa phương. Đáng nói, trong quá trình chỉ đạo và tổ chức hoạt động, các cấp Hội luôn nhận được sự quan tâm của cấp ủy Đảng, chính quyền; sự chỉ đạo sát sao của Trung ương Hội và có sự phối hợp chặt chẽ của các ban, ngành, đoàn thể cùng cấp. Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện vẫn còn gặp một số khó khăn, tồn tại, mặc dù đã được tuyên truyền nhưng ý thức của một số hộ dân chưa tốt, vẫn còn tình trạng người dân chưa chấp hành hoặc có làm nhưng chưa thường xuyên và thực sự hiệu quả; nhiều hộ chưa tự mua sắm dụng cụ, trang thiết bị, nguyên liệu nhân nuôi vi sinh để xử lý RTHC tại hộ gia đình; công tác tuyên truyền chưa thường xuyên, liên tục; một số điểm trung chuyển rác thải đã lưu giữ lâu ngày, rác còn chứa đựng trong túi ni lông gây khó khăn trong công tác xử lý bằng IMO.

Nhằm tiếp tục thực hiện hiệu quả mô hình phân loại, xử lý RTHC bằng men vi sinh IMO của các cấp Hội Phụ nữ trên địa bàn tỉnh, Tổ chức Hội đã tham mưu đề xuất chính sách hỗ trợ mua thẻ Bảo hiểm y tế cho phụ nữ đang làm việc trong các tổ

thu gom rác thải và được triển khai thực hiện từ năm 2021. Năm 2022, Hội sẽ tiếp tục đề nghị tỉnh có chính sách hỗ trợ cho người trực tiếp thu gom rác thải ở nông thôn về chế độ bảo hiểm xã hội, bởi thực tế đây là công việc nặng nhọc, độc hại nhưng thu nhập rất thấp, trong khi đó cơ bản những người đi thu gom rác thải ở nông thôn có cuộc sống khó khăn; Cấp ủy, chính quyền và các ngành chuyên môn quan tâm, tạo điều kiện hỗ trợ để Tổ chức Hội triển khai thực hiện, nhân rộng thêm nhiều mô hình phụ nữ tham gia BVMT như mô hình đường hoa, đường cây phụ nữ; làng/khu phố 3 sạch; khu dân cư không rác thải; làng/khu phố kiểu mẫu... Các ngành chức năng tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra về BVMT đối với cơ sở sản xuất kinh doanh thuộc thẩm quyền của địa phương; tập trung xử lý dứt điểm các cơ sở gây ô nhiễm môi trường nghiêm trọng; xây dựng năng lực ứng phó với sự cố môi trường, các vụ việc gây ô nhiễm môi trường. Đồng thời, Hội LHPN tỉnh đề xuất xây dựng Kế hoạch triển khai mô hình phân loại, xử lý RTHC bằng men vi sinh IMO tại hộ gia đình trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2022 - 2025 nhằm nhân rộng mô hình đến cán bộ, hội viên, phụ nữ và các hộ gia đình trên địa bàn toàn tỉnh, phấn đấu mỗi hộ gia đình đều hình thành thói quen phân loại rác thải ngay tại hộ; tập trung xây dựng mô hình điểm tại 30 xã dự kiến đạt chuẩn NTM nâng cao ở 6 huyện được UBND tỉnh chọn tại Kế hoạch số 387/KH-UBND ngày 1/7/2021 về “Thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng NTM tỉnh Bắc Ninh giai đoạn 2021 - 2025” ■